

Завдання з української мови:

1. Створити завдання із розділів (за вибором) зміст яких передбачає роботу зі штучним інтелектом: «Слово. Значення слова», «Іменник», «Прикметник», «Числівник», «Дієслово», «Прислівник», «Текст» (4 клас), відображаючи змістовий аспект загальної теми.

2. Розробити 3 комунікативні завдання для уроків української мови (відповідно до загальної теми).

3. Розробити 3 навчальні вправи (відповідно до мовної теми, узгодивши зміст із загальною).

Завдання з літературного читання:

1. Створити відео з цікавим пізнавальним матеріалом для підготовчої роботи на уроках літературного читання (3 хвилини) відповідно до загальної теми.

2. Дібрати короткий науково-популярний текст за змістом загальної теми для читання.

3. Створити комікс, який би поєднав мовну й літературну теми.

Отже, конструювання інтеграційних завдань дає можливість не тільки сформулювати здатність організовувати інтегроване навчання, а й усвідомити доцільність професійних дій, спрямованих на застосування інтегрованих форм організації навчання, сформулювати вміння творчо застосовувати отримані знання й уміння, потребу в набутті професійно значущих організаційних, комунікативних, рефлексійних умінь.

Список використаних джерел

1. Антонов Н. С. Інтеграційна функція навчання. Київ : Освіта, 1989. 304 с.

2. Большакова І., Пристінська М. Інтегроване навчання: тематичний та діяльнісний підходи. URL: <http://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/08/Integrovanenavchannja-modul.pdf> (дата останнього звернення 29.03.2024).

3. Грона Н. В. Проблема інтеграції знань у процесі вивчення української літератури. Компетентнісний підхід в освіті: теорія і практика : збірник матеріалів щорічного регіонального семінару / За заг. ред. Ольги Вишник. Глухів, 2021. С. 25–28.

4. Савченко О. Я. Сучасний урок у початкових класах. Київ : Магістр-S, 1997. 255 с.

ТИПОВІ МЕТОДИЧНІ ПОМИЛКИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННІ ПІДГОТОВЧОЇ РОБОТИ ДО СПРИЙМАННЯ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ

Ємець Альона Анатоліївна,

кандидат педагогічних наук, доцент,
Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди,

Коваленко Ольга Миколаївна,

кандидат педагогічних наук, доцент,
Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди

Ключові слова: методичні помилки, підготовча робота, сприймання, художній твір, урок літературного читання.

Одним з актуальних аспектів методики літературного читання є сприймання художнього твору, під яким розуміють «емоційно-естетичний суб'єктивний процес

осягнення літературно-художнього твору читачем» [1], який вносить у це «свої індивідуально-неповторні особливості, наповнює його особистісним смислом» [2, с. 51]. Саме наявність суб'єктивного компоненту сприяє тому, що методисти, характеризуючи сприймання, уникають використання поняття «правильність/неправильність», наголошуючи на адекватності та повноцінності.

П. Білоус зауважує, що «адекватність сприймання передбачає не розпізнавання зображеного (зіставлення з дійсністю), а проникнення в суть, глибину художнього образу, розуміння переходу з площини зображуваного у площину естетично-смыслового значення» [3, с. 81].

Сучасні літературознавці проблему адекватності сприймання художнього твору пов'язують із психологічними, соціокультурними та інтелектуальними чинниками. Розуміння читачем змальованих письменником явищ вимагає певного життєвого й читацького досвіду.

Новації методики літературного читання в початковій школі передбачають зміну ключової парадигми навчального предмету, яка базується на усвідомленні учасниками освітнього процесу (перш за все, учителями) ідеї, що художній твір є самоцінним явищем мистецтва, а його аналіз має допомогти дитині перейти з рівня опанування життєвої ситуації, описаної у творі, на зображення цієї ситуації.

Звичайно, упровадження нових методичних підходів має враховувати вікові особливості читачів – учнів початкової школи. Перш за все, наївно-реалістичний характер сприймання художніх творів. «Події, герої і їхні вчинки сприймаються дітьми як такі, що існують насправді. Це зумовлено незначним читацьким і життєвим досвідом школярів; складністю усвідомлення умовності мистецтва, природи художнього вимислу і узагальнення», тому й «розуміння авторської ідеї у цьому віці характеризується схематизмом і суб'єктивністю» [4, С. 17].

Важливим етапом уроку літературного читання, що суттєво допомагає дитині в усвідомленні твору, є підготовка до сприймання, яка має впливати на мотивацію читання, зацікавленість, готовність творчо уявляти і міркувати, створювати атмосферу, суголосну емоційному звучанню твору.

Аналіз конспектів і відеофіксацій уроків літературного читання, наявних в Інтернет-мережі, дозволяє виділити типові помилки, яких припускаються вчителі на етапі підготовки до сприймання художнього твору. Їх частотність викликає занепокоєння, оскільки, на нашу думку, призводить до проблем в усвідомленні авторської ідеї. Наведемо перелік найбільш поширених помилок.

1) Перед читанням увага дітей не звертається на автора твору. «Одним із завдань літературної освіти в школі є навчити дитину усвідомлювати органічний взаємозв'язок між текстом та його автором, бачити твір як вислід літературної творчості реальної людини, зумовленої обставинами її особистого й суспільного життя»[5].

2) Читанню передуює розповідь про життя письменника, з творами якого учні ще не знайомилися. Без опори на уявлення про творчість, або хоча б один твір, біографічна інформація втрачає значну частину свого впливу. Вона навіть шкодить освітньому процесу, бо привчає дітей без критичного осмислення слухати навчальний матеріал. Методичний аспект аналізу цієї помилки розкрито в нашій статті «Проблеми формування кваліфікованого читача в сучасній початковій школі» [4].

3) Перед знайомством з твором учням пропонують відгадати загадки, які, на думку вчителів, покликані допомогти дітям уявити героїв. Однак, як правило, подані в них ознаки не перегукуються з образами персонажів, а іноді навіть можуть їм суперечити. У такому випадку загадка не допомагає, а заважає сприйманню.

4) Словникова робота, що передуює читанню, проводиться формально, відірвано від контексту. Учитель попереджає учнів, що в тексті є незрозуміла для них лексика. Тому дітям пропонують прочитати записані в стовпчик слова і пояснити їх значення. Така робота є непродуктивною. Набагато ефективнішим є варіант, коли незнайома лексика, що впливає на загальне сприймання твору, вводиться в підготовчу розповідь або бесіду вчителя.

5) Читанню оповідання природничої тематики передуює розгляд малюнків, на яких зображено тварин у вигляді мультиплікаційних героїв.

6) Перед читанням учитель дає настанову: «Зараз ви будете читати веселий твір», або «Подумайте, чи добре вчинив герой». Таким чином порушується принцип опори на безпосередність сприймання, адже педагог підштовхує дітей до певного тлумачення твору до знайомства з ним.

7) Неправильне емоційне налаштування учнів на сприймання художнього твору внаслідок недостатнього розуміння вчителем жанрових особливостей твору та авторської ідеї.

Виділення типових методичних помилок націлює на необхідність посилення уваги до підготовчої роботи до дитячого сприймання на уроках літературного читання. Їх подолання сприятиме підвищенню впливу художнього твору на емоційну сферу учнів початкової школи.

Список використаних джерел

1. Захарова В. Роль сприймання художнього твору у процесі його реалізації. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2017, № 6 (70). URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/03/18-2.pdf> (Дата звернення 06.04.2024 р.).

2. Білоус Н. М. Проблема адекватності художнього сприймання твору. *Методичний пошук. Викладацько-студентські наукові роботи з питань методики викладання мови і літератури*. Житомир, 2013. № 11. С. 47–55.

3. Білоус П. В. Вступ до літературознавства: навч. посібник. Київ, 2011. 336 с.

Мартиненко В. Аналіз труднощів сприймання художніх творів молодшими школярами. *Українська мова і література в школі*. 2012. № 6. С. 16–20. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32307723.pdf> (Дата звернення 06.04.2024 р.).

4. Ємець А. А., Коваленко О. М. Проблеми формування кваліфікованого читача в сучасній початковій школі. *Інноваційна педагогіка*. 2023. № 66. С. 49–53.

5. Огар Е. Адресант у дитячій книзі як літературно-видавничій комунікації. *Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства*. 2014. Вип. 4. С. 441–449. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ZPNDZP_2014_4_37 (Дата звернення 06.04.2024 р.).

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Єракова Олена Володимирівна,
вчитель інформатики комунальної
організації (установи, закладу)
«Шосткинської спеціалізованої школи I
ступеня № 13 Шосткинської міської ради
Сумської області»